

Nr 47

Utlåtande i anledning av väckt motion om vissa ändringar i förordningen angående kostnadsfria eller prisnedsatta läkemedel samt i lagen om allmän sjukförsäkring, i vad motionen avser lagen om allmän sjukförsäkring.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 341, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Bergh, Ragnar*, och herr *Svärd* hemställt, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

lag om ändring i lagen om allmän sjukförsäkring den 3 januari 1947 (nr 1)

Härigenom förordnas, att 26 § lagen den 3 januari 1947 (nr 1) skall erhålla följande ändrade lydelse.

26 §.

Sjukpenning må ej utgivas för de tre första dagarna av varje sjukperiod, den dag då sjukdomsfallet inträffade inräknad (karenstid), och ej heller för tid, innan anmälan om sjukdomsfallet gjorts hos sjukkassan, där ej hinder mött för sådan anmälan eller eljest särskilda skäl föranleda att sjukpenning bör utgå.

Karenstid tillämpas ej, när den försäkrade vid sjukperiodens början äger uppbära daghjälp från erkänd arbetslöshetskassa.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande får utskottet hänvisa till motionen.

I vad motionen avser rabatterade läkemedel har den behandlats i utskottets utlåtande nr 38 till innevarande års riksdag.

Över motionen och ett flertal andra motioner rörande sjukförsäkringslagstiftningen har utskottet i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttrande från kungl. medicinalstyrelsen och riksförsäkringsanstalten. Medicinalstyrelsen har med hänvisning till att de remitterade motionerna i väsentliga delar omfattade frågor, som det icke ankomme på styrelsen att bedöma, begränsat sitt yttrande till att avse de delar av *Bihang till riksdagens protokoll 1956. 9 saml. 2 avd. Nr 47—48*

motionerna, som mera direkt berörde styrelsens verksamhetsområde. Det i förevarande utlåtande behandlade spørsmålet har sålunda icke behandlats i styrelsens yttrande. Redogörelse för riksförsäkringsanstaltens yttrande lämnas i det följande.

Gällande bestämmelser och frågans tidigare behandling

Enligt 26 § lagen om allmän sjukförsäkring gäller att sjukpenning icke må utgivas för de tre första dagarna av varje sjukperiod, den dag då sjukdomsfallet inträffade inräknad, (karenstid) och ej heller för tid, innan anmälan om sjukdomsfallet gjorts hos sjukkassan, där ej hinder mött för sådan anmälan eller eljest särskilda skäl föranleda att sjukpenning bör utgå. Vid karenstidens beräkning skall, därest sjukperiod börjar inom tjugo dagar efter föregående sjukperiods slut, de båda perioderna anses såsom en sjukperiod.

Att märka är att karenstiden börjar löpa oavsett att anmälan ännu ej gjorts. Det räcker sålunda att anmälan inkommer till sjukkassan på fjärde dagens morgon för att vederbörande skall få ut full ersättning, givetvis under förutsättning att tidpunkten för sjukperiodens början kan styrkas.

I fråga om karenstidens beräkning gällde enligt *sjukförsäkringslagen i dess ursprungliga lydelse* att karenstid ej skulle tillämpas när sjukdomsfall inträffade inom 90 dagar efter den sista dag, för vilken sjukpenning utgivits.

Socialförsäkringsutredningen uttalade i sitt år 1952 avgivna betänkande om sjukförsäkring och yrkesskadeförsäkring att den ifrågavarande bestämmelsen torde vara föranledd av att karenstid inte borde tillämpas vid recidiv i en sjukdom. Det syntes emellertid utredningen kunna ifrågasättas om en så lång tid som 90 dagar vore behövlig för att bestämmelsen skulle fylla sitt syfte. Vid en samordning med yrkesskadeförsäkringen, framhöll utredningen vidare, ökades dessutom antalet fall, då bestämmelsen bleve aktuell utan att fråga vore om sjukdomsrecidiv. Utredningen föreslog en regel av innehåll att karenstid ej skulle tillämpas när insjuknandet skedde inom 20 dagar efter den sista dag, för vilken sjukpenning eller ersättning för sjukhusvård utgivits.

Vid framläggande av *propositionen nr 178 år 1953* med bl. a. förslag till ändringar i sjukförsäkringslagen uttalade *föredragande departementschefen, statsrådet Sträng*, bl. a. att enligt de av utredningen föreslagna karenstidsbestämmelserna det skulle kunna inträffa, att en person, som vore arbetsoförmögen tre dagar och sedan efter någon dags arbete ånyo insjuknade, måste börja räkna karenstid på nytt. Departementschefen funne detta förhållande mindre tillfredsställande och föreslog därför den sedermera lagfästa regeln, att om sjukperiod börjar inom 20 dagar efter en föregående

sjukperiod, de båda sjukperioderna vid karenstidens beräkning skall anses som en sjukperiod.

Andra lagutskottet, som behandlade propositionen i sitt *utlåtande nr 35 år 1953*, hade därvid jämväl att taga ställning till ett motionsvis framställt yrkande av innehåll, att ifrågavarande bestämmelse skulle ges sådan innebörd att karenstid skulle beräknas även i sjukperiod, som började inom 20 dagar efter föregående sjukperiods slut, därest den senast inträffade sjukdomen medförde förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av denna med minst hälften under kortare tid än tre dagar. Utskottet uttalade, att den fördel för den försäkrade, som den i propositionen föreslagna bestämmelsen medförde, syntes utskottet väga tyngre än det merarbete för sjukkas-sorna som måhända kunde uppstå genom densamma. Utskottet avstyrkte därför motionen.

Riksdagen godkände utskottets utlåtande.

Remissyttrande

Riksförsäkringsanstalten anför i sitt remissyttrande följande.

I syfte att förebygga, att den sjuke tvingas att till sjukkassa omedelbart anmäla sjukdomsfall, som han är på det klara med icke kommer att pågå över tre dagar, hemställes i motionen, att 26 § andra stycket sjukförsäkringslagen skall utgå.

I nämnda lagrum föreskrives, att vid beräkning av karenstid skall, därest sjukperiod börjar inom 20 dagar efter föregående sjukperiods slut, de båda perioderna anses såsom en sjukperiod.

Motionärernas syfte torde icke kunna uppnås enbart genom att slopa denna s. k. 20-dagarsregel. Oftast torde det vara omöjligt för den sjuke att redan vid insjuknandet avgöra, huru länge hans sjukdom kommer att pågå. Enär vidare med hänsyn till svårigheten att i efterhand styrka början av en sjukperiod karenstiden i allmänhet måste börja räknas först fr. o. m. dagen för sjukannälan, har den sjuke ett påtagligt intresse av att snarast möjligt göra anmälan till sin kassa. Motionärerna synas förutsätta införande av en regel, enligt vilken den sjuke alltid skall få räkna karenstiden från den dag, han enligt egen uppgift insjuknat, trots att han icke anmäler sjukdomsfallet förrän på tredje dagen därefter. En sådan regel skulle emellertid medföra en eftergift i fråga om de hittills upprätthållna kraven på styrkande av en sjukperiods början ävensom få till följd, att karenstiden regelmässigt ställdes utanför kassans sjukkontrollerande verksamhet. I fråga om arbetstagare skulle väl kassan i många fall kunna få vederbörandes uppgifter verifierade hos respektive arbetsgivare. Detta komme emellertid att kräva ett avsevärt administrativt arbete. Beträffande andra medlemmar, såsom hemmafruar och självständiga företagare, kunde någon motsvarande efterhandskontroll endast undantagsvis verkställas. Riksförsäkringsanstalten anser därför den ifrågasatta regeln om karenstidens början icke böra införas.

I övrigt får Riksförsäkringsanstalten framhålla, att 20-dagarsregeln visserligen är i administrativt hänseende betungande för sjukkassorna men att

ett slopande av densamma finge till följd icke blott att de försäkrades förmåner försämrades utan även att försäkrad med hänsyn till risken för recidiv och därmed genomgående av ny karens kunde komma att avhålla sig från att återgå i arbete, ehuru han kände sig arbetsför.

Enligt Riksförsäkringsanstaltens mening ingå karenstidsbestämmelserna bland de bestämmelser, beträffande vilka ytterligare erfarenhet bör avvaktas, innan ändring överväges.

Utskottet

I syfte att förebygga, att en sjuk skall vara nödsakad att till sjukkassa omedelbart anmäla sjukdomsfall, som han är på det klara med icke kommer att pågå över tre dagar, föreslås i motionen upphävande av bestämmelsen i 26 § andra stycket sjukförsäkringslagen att om sjukperiod börjar inom 20 dagar efter föregående sjukperiods slut, de båda perioderna vid karenstidens beräkning skall anses såsom en sjukperiod. I anslutning till detta förslag uttalar sig motionärerna även för införande av en regel, enligt vilken den sjuke får räkna karenstiden från dagen för insjuknandet, oaktat han icke anmäler sjukdomsfallet förrän på tredje dagen därefter.

Innebörden av sistnämnda uttalande synes utskottet icke fullt klar. Om därmed åsyftas att karenstid skall *kunna* räknas från dagen för insjuknandet, oavsett att anmälan härom till sjukkassa icke göres förrän på tredje dagen därefter, är motionärernas önskemål tillgodosett redan med nuvarande utformning av sjukförsäkringslagens bestämmelser, därvid en förutsättning för utgivande av ersättning fr. o. m. fjärde dagen dock är, att den sjuke styrker, när sjukperioden börjat. Om motionärerna däremot åsyftar att den sjuke *alltid* skall få räkna karenstid från den dag, då han enligt egen uppgift insjuknat, oaktat han icke anmäler sjukdomsfallet förrän på tredje dagen efter insjuknandet, och att kravet på styrkande av sjukperiodens början sålunda skulle eftergivnas, bleve följd, såsom riksförsäkringsanstalten påpekat, att karenstiden regelmässigt ställdes utanför sjukkasans sjukkontrollerande uppgifter. Konsekvenserna av ett sådant arrangemang låter sig svårligen överblickas. Enligt utskottets mening bör kravet på styrkande av sjukperiodens början icke eftergivnas.

Då det sällan är möjligt att redan vid insjuknandet avgöra, om en sjukdom kommer att vara längre tid än tre dagar, medför kravet på att den sjuke skall styrka när en sjukperiod börjat ofta att han har ett intresse av att omedelbart vid insjuknandet göra anmälan härom till sjukkassan. Vid bibehållande, i enlighet med utskottets ovan uttalade mening, av nämnda krav skulle därför ett tillmötesgående av motionärernas förslag om slopande av den s. k. 20-dagarsregeln icke vara ägnat att i större utsträckning förebygga anmälan till sjukkassan av sjukdomsfall som icke föranleder ersättning. Härtill kommer att ett upphävande av ifrågavarande regel skulle innebära en icke obetydlig försämring av de försäkrades förmåner. Som

riksförsäkringsanstalten i sitt remissyttrande anfört finge ett slopande av 20-dagarsregeln även till följd att försäkrad med hänsyn till risken för recidiv och därmed genomgående av ny karens kunde komma att avhålla sig från att återgå i arbete, ehuru han kände sig arbetsför.

Av nu anförda skäl och då, såsom utskottet år 1953 uttalade, den fördel för den försäkrade, som ifrågavarande bestämmelse medför, synes väga tyngre än det merarbete för sjukkassorna, som måhända kan uppstå genom densamma, kan utskottet icke tillstyrka bifall till motionärernas yrkande.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion, I: 341, i vad motionen avser lagen om allmän sjukförsäkring, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 15 november 1956

På andra lagutskottets vägnar:

ELSA JOHANSSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Nils Elowsson, Axel E. Svensson*, fru Carlqvist*, herrar Huss, Mannerskantz*, Grönkvist, fru Hamrin-Thorell och herr Alvar Andersson;

från andra kammaren: fru Johansson i Norrköping, herrar Jacobsson i Tobo*, Nilsson i Göteborg*, fröken Höjer*, fru Ewerlöf*, herrar Johansson i Södertälje, Fredriksson och Larsson i Hedenäset.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.